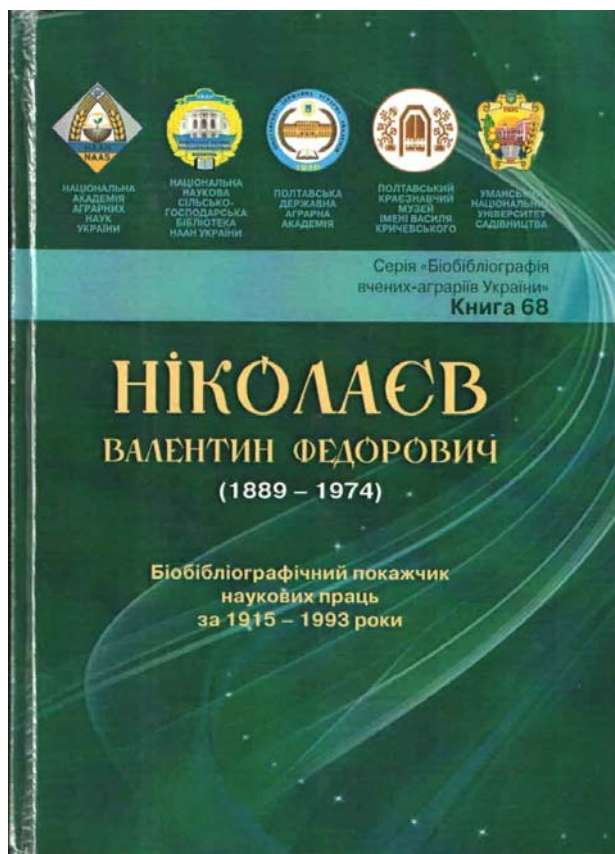


РЕЦЕНЗІЯ НА КНИГУ

**«Ніколаєв Валентин Федорович (1889–1974):
бібліографічний покажчик наукових праць за 1915–1993 роки»**



Рецензована книга «Ніколаєв Валентин Федорович (1889–1974): бібліографічний покажчик наукових праць за 1915–1993 роки» авторів Самородова В. М., Кигим С. Г., Вергунова В. А., Нижник С. В. відображає основні етапи життя, наукову, організаційну та педагогічну діяльність знаного українського вченого-ботаніка, природознавця, фахівця у галузі рослинництва, діяча природоохоронного руху, керівника музейної справи, наукового співробітника кількох науково-дослідних інститутів, викладача вищих навчальних закладів, кандидата біологічних наук.

Беззаперечною заслугою авторів при написанні книги є творчий пошук, адже ще у вступному слові, оголошуючи читачеві основну тему та мотиви дослідження, вони зазначили, що спочатку не ставили за мету писати про В. Ф. Ніколаєва окрему книгу і лише знайомили у своїх публікаціях із його біографією та напрацюваннями. Але у процесі пошуку матеріал накопичувався і їх уява про його корисність поглиблювалась. Усе це і привело авторів до створення такої книги.

Робота відрізняється значним за об'ємом фак-

тичним матеріалом (472 + 12 с. вкл.), оригінальним підходом до його висвітлення у чотирьох розділах, які поєднані між собою стосунком В. Ф. Ніколаєва до вивчення рослинного світу.

Структура книги добре продумана, зміст виразний та логічний, адже автори послідовно описують родину, дитинство та юність майбутнього вченого, основні дати життя і діяльності.

Наведено хронологічний покажчик наукових праць В. Ф. Ніколаєва, літературу про життя та діяльність, вибране зі спадщини Валентина Федоровича.

Самородов В. М., Кигим С. Г., Вергунов В. А., Нижник С. В. у створеній книзі не просто навели історичні дані про відому постать в науці, а й майстерно простежили мотивацію до надзвичайно енергійної наукової діяльності, висвітлили те, що підсилювало формування наукових поглядів, стимулювало думку вченого-ботаніка.

Окремо слід зупинитися на представлених у книзі передруках наукових праць В. Ф. Ніколаєва. Це, перш за все, праці з дослідження природних багатств Полтавщини, матеріали до української наукової термінології. Значний інтерес становлять праці з дослідження субтропічних рослин.

Розмістивши у виданій книзі наукову працю В. Ф. Ніколаєва «Влажные субтропики СССР и работа Сухумского отделения ВИР» (передрук із видання «Социалистическое растениеводство». – 1932. – № 1. – С. 59–77), а також передрук статей про азиміну трилопатеу та інжир звичайний, автори видання знайшли цікавий формат зазирнути у той час й разом із тим підкреслити нинішню актуальність праць В. Ф. Ніколаєва із субтропічного плодівництва. І для цього є обґрунтування, адже нині екосистеми регіонів змінюються в умовах глобального потепління, а отже інтродукція та акліматизація субтропічних плодівих культур для степової та навіть і лісостепової зони України у перспективі матиме більш важливе значення, ніж тепер.

Крім того, наводячи передрук наукових праць Валентина Федоровича у виданій книзі, автори показали, що майже 90 років тому, спираючись на глибокі знання біології субтропічних видів, В. Ф. Ніколаєв вказував на важливість у процесі інтродукційних досліджень отримання нових форм субтропічних плодівих культур шляхом

РЕЦЕНЗІЇ

відбору і гібридизації з послідуочим виділенням і розмноженням найбільш цінних. А це є одним із сучасних напрямів дослідження інтродуцентів поза природними ареалами – в умовах культури (*ex situ*) і якому останнім часом надається велике значення за програмою збереження та збагачення різноманітності рослин.

Особливою емоційною силою сповнений виклад у рецензованій книзі листування В. Ф. Ніколаєва з В. І. Вернадським, листування М. І. Вавилова та В. Ф. Ніколаєва, відгук М. І. Вавилова про В. Ф. Ніколаєва, адже академік М. І. Вавилов дуже цінував В. Ф. Ніколаєва як творчу та працьовиту особистість.

Варто відзначити, що книга «Ніколаєв Вален-

тин Федорович (1889–1974): біобібліографічний покажчик наукових праць за 1915–1993 роки» видана Полтавським видавництвом «Дивосвіт», що є кращим зразком сучасної наукової літератури. Вибагливо оформлений дизайн книги є неординарним і вишуканим, а зміст відповідає засадам серії «Бібліографія вчених-аграріїв України».

Нова книга «Ніколаєв Валентин Федорович (1889–1974): бібліографічний покажчик наукових праць за 1915–1993 роки» зрозуміла, помітна, цікава широкому колу читачів і завдяки їй забуття Валентину Федоровичу Ніколаєву не загрожує, а його спадщина ширше використовуватиметься у науковій та навчальній діяльності.

Красовський В. В.,

кандидат біологічних наук,

в.о. директора Хорольського ботанічного саду